

LESSTOF

Studievaardigheid

INHOUD

INLEIDING	3
STRUCTUUR	4
INHOUD	7

INLEIDING

Muiswerkprogramma's zijn computerprogramma's voor het onderwijs. De programma's draaien onder Windows en zijn optimaal gebruikersvriendelijk. Het belangrijkste principe van Muiswerk is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de gemaakte fouten. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. De begeleidingsmogelijkheden van Muiswerk komen het best tot hun recht wanneer het programma en de bestanden geïnstalleerd zijn in een netwerk. De docent heeft dan extra mogelijkheden zijn leerlingen te sturen en te volgen.

Muiswerk Studievaardigheid is bedoeld voor het voortgezet onderwijs, het beroepsonderwijs en het volwassenenonderwijs. Het programma richt zich op de belangrijkste deelvaardigheden die nodig zijn voor studievaardigheid. Nadat de cursist zich deze deelvaardigheden heeft eigen gemaakt – wat blijkt uit een goede score voor beide toetsen – moet in de meeste gevallen nog een daadwerkelijke en degelijke begeleiding van het studeren plaatsvinden, voordat men kan spreken van een verworven studievaardigheid. Het programma is dus niet meer dan een hulpmiddel. Het biedt vanzelfsprekend ook geen pasklare oplossing voor cursisten bij wie taalachterstand en/of concentratieproblemen de oorzaak vormen voor een gebrekkige studievaardigheid. Deze cursisten hebben in eerste instantie een andere training nodig.

Het programma is met name geschikt voor groepen waarin grote niveaoverschillen bestaan en voor leerlingen die het 'gewone' oefenen niet interessant meer vinden. U kunt de leerlingen op verschillende manieren met het programma laten werken. Het is naast elke lesmethode te gebruiken. De volgende aspecten van studievaardigheid komen aan bod:

- alfabetische volgorde
- informatie zoeken
- inhoud en register
- woordenboek
- onderwerp herkennen
- hoofdzaken onderscheiden
- tekstschema ontdekken
- precies lezen
- conclusies trekken
- feiten en meningen onderscheiden
- omgaan met moeilijke woorden
- tabellen lezen
- grafieken lezen
- instructies lezen
- soorten informatie onderscheiden
- nadenken over leren
- nadenken over tentamen doen

Er is geen specifieke voorkennis nodig om met het programma te kunnen werken.

STRUCTUUR

Muiswerkprogramma's vormen een oefenomgeving voor computerondersteund onderwijs. Het basisprincipe van Muiswerk is dat een diagnostische toets de leerling stuurt naar oefenmateriaal dat aansluit bij de fouten die hij maakte. De toets kan herhaald worden en eventueel leiden tot opnieuw oefenen. Ook Muiswerk Studievaardigheid is zo gestructureerd. Er kan dus gedifferentieerd mee gewerkt worden.

In Muiswerk Studievaardigheid wordt aandacht besteed aan een aantal belangrijke aspecten die bij studievaardigheid een rol spelen. De stof is grotendeels ontleend aan studieteksten uit voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en is in dit programma ingedeeld in twee sectoren om het geheel wat 'handzamer' te maken. Als alle stof in één valide toets was ondergebracht, zou deze erg groot zijn geworden. Er is niet altijd een cumulatieve opbouw in het materiaal, maar hier en daar wordt in oefeningen bekend verondersteld wat eerder aan de orde kwam. Bij 'Hoofdzaken' wordt er bijvoorbeeld van uitgegaan dat een leerling al in staat is het onderwerp van een eenvoudige tekst te bepalen.

Elk onderwerp wordt in twee of meer oefeningen met uitlegschermen behandeld. In de meeste gevallen is het zo dat de oefening met het hoogste nummer over alle stof van het onderwerp gaat, terwijl eerdere oefeningen vaak onderdelen van de stof bestrijken.

OMVANG

Het lesbestand Muiswerk Studievaardigheid bestaat uit 2 toetsen en 61 oefeningen (zie stofoverzicht op blz. 11). Er zijn 114 uitlegschermen met plaatjes, schema's en tekst. De leerling werkt met elf verschillende oefen- en toetsvormen. In totaal zijn in dit lesbestand ruim 1300 variaties van vragen opgenomen.

Het totale pakket bestaat uit de volgende onderdelen:

- De computerbestanden van Studievaardigheid: ruim 60 oefeningen die onderverdeeld zijn naar probleemgebied; twee toetsen waarin elk de helft van de onderwerpen aan de orde komt.
- Het Muiswerk Woordenboek.
- Een overzichtelijke handleiding op papier.
- Dezelfde handleiding digitaal via het Help-menu.

DIAGNOSE STELLEN

Muiswerk kent toetsen en oefeningen. Oefeningen beperken zich altijd tot een deel van de stof, leggen uit, laten voorbeelden zien, laten de leerling oefenen en laten hem weten wat hij goed en fout doet. Toetsen laten nooit zien of het antwoord goed was en dekken een breder deel van de stof.

De toetsen van Muiswerk kunnen een diagnose stellen. Alle onderdelen van de stof komen gelijkmatig in elke toets aan bod; veelgemaakte fouten worden als het ware uitgelokt. De foute en goede antwoorden, die gecodeerd zijn, worden opgevangen en gerubriceerd. Zo komt de diagnose tot stand. Met behulp van de diagnose wordt een oefenprogramma op maat samengesteld. Dat wil zeggen: rubrieken waarin fouten werden gemaakt, worden vertaald in oefeningen die de

oefenstof uit die rubriek aanreiken en oefenen. De leerling wordt door de oefeningen heen geleid die zwakke plekken in zijn kennis opvullen. Na het oefenen kan hij opnieuw een toets doen.

Het beginscherm van Muiswerk Studievoordigheid met de knop waaronder alle toetsen zitten (Wat weet je al?) en de knop waaronder alle oefeningen te vinden zijn. De knop met het persoonlijk oefenprogramma 'Jouw oefeningen' verschijnt pas na het maken van een toets.

TOETSEN

De toetsen in een Muiswerkprogramma zijn een afspiegeling van de inhoud. Muiswerk Studievoordigheid heeft twee toetsen. Deze worden zowel voor diagnose als voor evaluatie gebruikt. U kunt zelf instellen welke toetsen beschikbaar zijn en u kunt ook instellen of oefenprogramma's voor de leerlingen worden gegenereerd. Bij een evaluatie kunt u instellen dat het genereren achterwege blijft (**BESTAND/ INSTELLINGEN/ BESTAND**). De toetsen bevragen steeds dezelfde problemen maar zien er elke keer anders uit, want er wordt geput uit een groot vragenbestand. Maakt een leerling later de toets voor de tweede keer, dan kan het (deels) om andere teksten en om andere vragen gaan, maar wel altijd om dezelfde onderwerpen.

UITLEGSCHERMEN

De uitlegschermen van Muiswerk Studievoordigheid hebben geen vaste opbouw. De lesstof wordt erin uitgelegd en er worden vaak voorbeelden gegeven. Voor een beschrijving van de lesstof, zie bladzijde 7.

Alfabetische volgorde

A B C D E F G H I J K L M N O P Q R S T U V W X Y Z

Veel informatie staat op alfabetische volgorde: wat eerder in het alfabet staat komt eerst.

Bijvoorbeeld:

aardappel - soep

de a van aardappel komt eerder dan de s van soep

smaak - trek

de s van smaak komt eerder dan de t van trek

Let op: de ij bestaat uit een i en een j, dus:

ijzer - steen

de i van ijzer komt eerder dan de s van steen

1 van 1

Geluid

OK

Sanne Kat 0447 Studievaardigheid A1 De juiste volgorde

Voorbeeld van een uitlegscherm over alfabetische volgorde

INHOUD

Muiswerk Studievaardigheid behandelt zeventien onderwerpen op het gebied van studievoordigheid. Hier volgt van elk onderwerp een nadere beschrijving. De inhoud die hier wordt aangegeeft, staat voor de leerling in overzichtelijke uitlegschermen en vormt telkens de basis voor de oefeningen. Tijdens het oefenen kan de uitleg op elk gewenst moment opnieuw nagelezen worden.

ALFABETISCHE VOLGORDE

Een leerling die in het kader van zijn studie informatie gaat verzamelen, moet iets weten over de meest voorkomende ordening van informatie: de alfabetische. In woordenboeken, encyclopedieën, indexen van boeken en computerprogramma's wordt deze volgorde gebruikt. Kan een leerling daar soepel mee omgaan, dan scheelt hem dat veel tijd. In deze afdeling wordt aandacht besteed aan het oefenen hierin.

Voorbeeld van een oefening met alfabetische volgorde. Zwevende woorden moeten op volgorde worden gezet.

INFORMATIE ZOEKEN

In deze afdeling komt het zoeken zelf aan de orde. We besteden aandacht aan het herkennen van informatiebronnen en concreet aan het zoeken in de bibliotheek en op internet.

INHOUD EN REGISTER

Wie studeert heeft te maken met inhoudsopgaven en trefwoordenregisters van boeken en gidsen, maar bijvoorbeeld ook van Wikipedia. In deze afdeling leert men hoe deze geordend zijn en hoe je uit deze tekstsoorten belangrijke informatie haalt. De kennis over alfabetische volgorde wordt bekend verondersteld.

WOORDENBOEK

Een woordenboek heeft iedereen regelmatig nodig. Tegenwoordig kan men niet alleen een gewoon woordenboek gebruiken, maar ook een elektronisch woordenboek. Het Muiswerk Woordenboek – met een beperkte omvang – wordt bijgeleverd om het raadplegen van elektronische informatie te kunnen praktiseren. De kennis over alfabetische volgorde wordt bekend verondersteld.

ONDERWERP

Het kunnen vaststellen van het juiste onderwerp van een tekst is een erg belangrijke studievaardigheid. De leerling leert dat je voor het vaststellen van het onderwerp van een tekst kunt letten op de titel en op de inleiding. Hij leert ook dat je het onderwerp van een tekst of van een alinea vaak kunt formuleren in de vorm van een vraag. In de eerste oefening moet hij sorteren welke (zakelijke) titels het onderwerp van de tekst aanduiden en welke (aandachttrekkende) titels dat niet doen. Vervolgens krijgt de leerling eerst een oefening met korte teksten en dan een oefening met iets langere teksten. Hij leert ook aan welke eisen het onderwerp moet voldoen: het mag niet te beperkt zijn (moet over de hele tekst gaan) en ook niet te ruim.

The screenshot shows a digital learning environment. At the top left, there is a pink tab labeled 'Titels'. The main content area is a white box with a blue border. At the top of this box, it asks 'Welke titel hoort in welke rij?' and displays the text '1 miljoen Nederlanders op Internet'. Below this, there are two columns of titles. The left column is titled 'Zakelijke titels' and lists 'Examenvrees', 'Weg met alcohol!', and 'Milieuvulling', followed by several dots. The right column is titled 'Niet-zakelijke titels' and lists 'Mijn broer is een schijterd', followed by several dots. At the bottom of the white box, there is a progress bar showing 'Nog 16' and three buttons: 'A-Z', 'Help', and 'Stop'. Below the white box, there is a small text 'Klik links of rechts!'. At the very bottom of the page, there is a footer with the text 'Sanne Kat 456 Studievaardigheid E1 Titels'.

HOOFDZAKEN

Ook het kunnen herkennen van hoofdzaken in een tekst is een belangrijke, maar vaak zeer moeilijke, studievaardigheid. De hoofdgedachte wordt omschreven als 'het belangrijkste dat de schrijver over het onderwerp te zeggen heeft'. Dat is lang niet voor alle teksten mogelijk. De leerling leert in de eerste oefeningen te letten op het belangrijkste woord in de zin en de belangrijkste zin in de tekst. In de vierde en laatste oefening moet hij aangeven wat van een gegeven tekstje de beste korte samenvatting is. De kennis over het onderwerp wordt in deze afdeling bekend verondersteld.

TEKSTSCHEMA

In deze afdeling wordt wat aandacht besteed aan de structuur van teksten. We beperken ons tot eenvoudige structuren in eenvoudige teksten. De leerling leert hiermee dat voor het krijgen van zicht op de inhoud van een tekst, het belangrijk is om een beetje te zien hoe die tekst is opgebouwd; welke onderdelen in welke samenhang behandeld worden. De drie oefeningen blijven heel concreet. Er is een oefening waarbij een eenvoudig schema moet worden aangevuld met behulp van een tekst; een oefening waarbij de leerling moet aangeven uit hoeveel elementen het antwoord op een vraag over de tekst moet bevatten; een oefening waarbij de leerling het vervolg van een tekst moet proberen te voorspellen op basis van structuuraanduiders.

Oefening G1 een oefening waarbij de leerling woorden moeten plaatsen in een tekstschema.

PRECIES LEZEN

Om goed te kunnen studeren is niet alleen belangrijk dat men de grote lijn van een tekst herkent. Ook heel precies kunnen lezen en begrijpen wat er staat, is van groot belang. Daarover gaat onder andere deze afdeling. De eerste oefening gaat over het begrijpen en interpreteren van regels. Dan volgen twee oefeningen waarbij het juiste woord op de juiste plaats gezet moet worden en tot slot volgt een oefening met vragen bij kleine teksten, waarbij het vooral gaat om het microniveau.

CONCLUSIES TREKKEN

Hier gaat het om een bijzondere vorm van precies lezen. De leerling moet niet alleen kunnen begrijpen en weergeven wat er letterlijk staat, maar hij moet daar ook zijn conclusies uit kunnen trekken. In de eerste oefening gebeurt dat op microniveau, in de tweede oefening naar aanleiding van een groter tekstdeel.

FEITEN EN MENINGEN

Bij het beoordelen van gegevens uit een tekst is van belang dat een leerling weet of het om feitenuitspraken of meningen gaat. Het kunnen maken van dat onderscheid wordt in deze afdeling geoefend. De eerste oefening is een sorteeroefening met losse zinnen; de tweede oefening bestaat uit teksten met vragen over feiten en meningen.

MOEILIJKE WOORDEN

Hier zijn we dan echt op micro-niveau beland, bij de betekenis van moeilijke woorden. Op de eerste plaats moet men leren bij welk hoofdwoord een moeilijk woord of uitdrukking terug te vinden is. De eerste oefening gaat daar dan ook over. De tweede oefening is een 'koppels-oefening' die gevuld is met moeilijke woorden en hun betekenisomschrijving. Bij de derde oefening gaat het erom dat men leert de betekenis van een moeilijk woord af te leiden uit de omgeving van dat woord. Daartoe worden relevante contexten gegeven. In de vierde oefening is ook af en toe een stukje woordenboek weergegeven. De leerling moet aangeven welke betekenis het woord in een bepaalde zin heeft. Deze vierde oefening is weer de meest omvattende. De leerling leert dat je met moeilijke woorden drie dingen kunt doen: kijken naar het woord zelf (herken je er andere woorden of woorddelen in?), kijken naar de omgeving van het woord, of opzoeken in

het woordenboek. Voor de meeste woorden die in deze oefening gevraagd worden, hoeft het woordenboek niet geraadpleegd te worden.

TABELLEN

Wie studeert en in het kader daarvan gegevens verzamelt, komt af en toe in aanraking met tabellen. De gegevens uit die tabellen moet men kunnen 'lezen' en weergeven. Dat wordt in twee oefeningen getraind.

Vragen bij tabellen

Bouw vrouwen in kilogram

Lengte	Fors	Gemiddeld	Tenger
147	47 - 54	44 - 49	42 - 45
150	48 - 56	45 - 50	43 - 46
152	50 - 58	46 - 51	44 - 47
155	51 - 59	47 - 53	45 - 49
157	52 - 60	49 - 54	46 - 50
160	54 - 61	50 - 56	48 - 51
162	55 - 63	51 - 57	49 - 53
165	57 - 65	53 - 59	51 - 54
168	58 - 66	55 - 61	52 - 56
170	60 - 68	56 - 63	54 - 58
173	62 - 70	58 - 65	56 - 60
175	64 - 72	60 - 67	57 - 61
178	66 - 74	62 - 69	59 - 64
180	67 - 76	64 - 71	61 - 66
183	70 - 79	66 - 72	63 - 67

Kijk naar de tabel hiernaast. Hoe noem je de tekst 'Bouw vrouwen in kilogram'?

a) kolom
b) titel van de kolom
c) titel van de tabel
d) rij

Nog 14

A-Z Tip Stop

Klik eenmaal op het juiste antwoord

Sanne Kat 469 Studievaardigheid L2 Vragen bij tabellen

GRAFIEKEN

Naast tabellen heeft men bij een studie regelmatig te maken met een schematische weergave van gegevens: de grafieken of diagram. Behandeld worden: kolomgrafiek, lijngrafiek en cirkelgrafiek. De leerling leert welke onderdelen deze grafieken horen te hebben en hoe je gegevens daaruit 'leest'. Er zijn in deze afdeling drie oefeningen.

INSTRUCTIES

Bij elke studie spelen instructies een belangrijke rol. In deze afdeling wordt geleerd wat instructies zijn en hoe je ze moet begrijpen. Dat gebeurt in twee oefeningen.

SOORTEN INFORMATIE

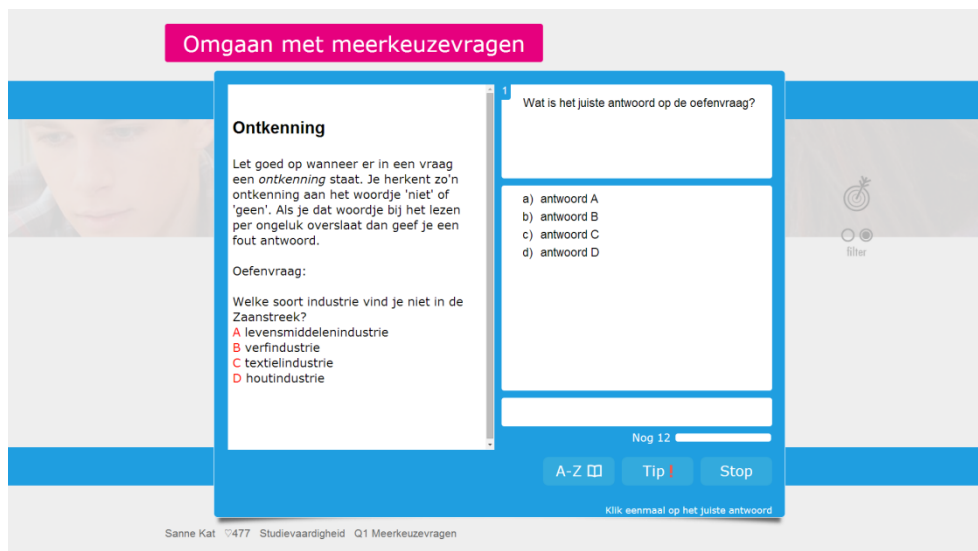
Bij proefwerken en tentamens worden bepaalde soorten informatie gevraagd: definities, voorbeelden, redenen, oorzaken, overeenkomsten, verschillen. In deze afdeling leert men wat die soorten informatie inhouden en men leert ze herkennen in kleine teksten.

LEREN

De laatste twee afdelingen van dit oefenbestand hebben een wat afwijkend karakter. Het gaat hierbij niet om stof die uitgelegd wordt en waar men vervolgens mee gaat oefenen. De bedoeling is dat men leert nadenken over een onderwerp; in dit geval over het onderwerp 'leren'. In dit kader wordt in de eerste oefening stilgestaan bij het verschijnsel 'concentratie' en in de tweede oefening bij de mogelijkheden die er zijn om verduidelijking te vragen. De laatste oefening bestaat uit vragen bij een variabele tekst die over leren gaat.

TENTAMEN DOEN

Zoals gezegd is ook deze laatste afdeling vooral gericht op reflectie. In dit geval over het onderwerp 'tentamen doen'. In de eerste oefening komen verschillende soorten meerkeuzevragen aan de orde. De bedoeling is dat men daar adequaat mee om leert gaan. De laatste oefening bestaat uit vragen bij een variabele tekst die over 'tentamen doen' gaat.

OVERZICHT OEFENINGEN EN TOETSEN

De indeling van onderwerpen is gebaseerd op de problemen die een leerling kan hebben met deelgebieden van studievoordigheid. De namen van de oefeningen die over het rubrieks-onderwerp gaan, staan in de tweede kolom in volgorde van niveau. Komen in één oefening verschillende problemen aan de orde, dan staat zo'n oefening in meer dan één rubriek. Achter elke oefening ziet u ook de oefenvorm, het aantal uitlegsschermen en het aantal opgaven.

Rubriek	Oefening	Type	Uitleg	Opgaven
Z Toets A t/m H	1 Studievoordigheid 1	Meerkeuze	1	32
Z Toets I t/m Q	2 Studievoordigheid 2	Meerkeuze	1	36
A alfabetische volgorde	1 De juiste volgorde	Volgorde	1	10
	2 Woord plaatsen	Slepen	3	10
	3 Namen sorteren	Volgorde	2	8
	4 Gidswoorden	Meerkeuze	1	10
	5 Alfabetische volgorde	Meerkeuze	4	12
B informatie zoeken	1 Informatiebronnen	Koppels	1	10
	2 Zoeken in bibliotheek	Meerkeuze	1	12
	3 Zoeken op internet	Meerkeuze	2	12
	4 Informatie zoeken	Meerkeuze	2	12
C inhoud en register	1 Inhoudsopgaven in boeken	Meerkeuze	1	10
	2 Trefwoordenregister	Meerkeuze	1	10
	3 Wikipedia	Meerkeuze	2	14
	4 Thema's en trefwoorden	Meerkeuze	3	16
D woordenboek	1 Gewoon woordenboek	Meerkeuze	3	10
	2 Zoeken in het woordenboek	Meerkeuze	2	12
	3 Digitaal woordenboek	Meerkeuze	2	14
	4 Zoeken in digitaal woordenboek	Meerkeuze	1	15
E onderwerp	1 Titels	Rijen	1	20
	2 Onderwerp	Meerkeuze	1	12
	3 Behandelde vraag	Meerkeuze	1	10
	4 Onderwerpen van alinea's	Meerkeuze	1	13
	5 Titel, onderwerp, vraag	Meerkeuze	3	12

Rubriek	Oefening	Type	Uitleg	Opgaven
F hoofdzaken	1 Belangrijke woorden	Wijs aan in tekst	2	9 .. 11
	2 Belangrijkste zin	Wijs aan in zin	2	10
	3 Hoofdgedachte in zin	Meerkeuze	2	12
	4 Korte samenvatting	Meerkeuze	1	10
G tekstschema	1 Tekstschema maken	Plaats woord	3	15
	2 Elementen tellen	Meerkeuze	2	8
	3 Vervolg voorspellen	Meerkeuze	3	8
	4 Signaalwoorden plaatsen	Plaats woord	1	18
	5 Structuur in teksten	Meerkeuze	1	15
	6 Geschiedenis van Ajax	Meerkeuze	3	16
H precies lezen	1 Onzin aanwijzen	Wijs aan in tekst	2	9
	2 Woorden plaatsen 1	Plaats woord	2	12 .. 15
	3 Woorden plaatsen 2	Plaats woord	2	15 .. 18
	4 Precies lezen	Meerkeuze	1	12
I conclusies trekken	1 Logisch denken	Meerkeuze	1	10
	2 Conclusies uit zin	Meerkeuze	1	10
	3 Conclusies uit tekst	Meerkeuze	1	10
J feiten en meningen	1 Feiten en meningen	Rijen	1	20
	2 Feit en mening in tekst	Meerkeuze	3	12
K moeilijke woorden	1 Zoekwoord	Meerkeuze	2	12
	2 Woord en omschrijving	Koppels	1	10
	3 Betekenis afleiden	Meerkeuze	2	12
	4 Woorden in teksten	Meerkeuze	3	12
L tabellen	1 Tabellen lezen	Open vraag	2	16
	2 Vragen bij tabellen	Meerkeuze	1	14
M grafieken	1 Grafiekvormen	Meerkeuze	5	8
	2 Grafieken lezen	Open vraag	5	12
	3 Vragen bij grafieken	Meerkeuze	5	15
N instructies	1 Instructies herkennen	Rijen	1	20
	2 Instructies lezen	Meerkeuze	2	12
O soorten informatie	1 Oorzaak aanwijzen	Wijs aan in zin	1	10
	2 Reden aanwijzen	Wijs aan in zin	1	10
	3 Vragen en antwoorden	Koppels	1	10
	4 Soorten informatie	Meerkeuze	2	12
P leren	1 Concentreren	Rijen	1	20
	2 Verduidelijking vragen	Meerkeuze	1	8
	3 Leren	Meerkeuze	1	10
Q tentamen doen	1 Meerkeuzevragen	Meerkeuze	1	12
	2 Tentamen doen	Meerkeuze	1	15